LIMITAREA DREPTULUI PACIENTULUI LA CONFIDENȚIALITATE ÎN CONTEXTUL EPIDEMIEI COVID-19

Ion DODON
CZU: 342.7:[616.98:578.834] *iondodon35@gmail.com*

Dreptul la confidențialitate este unul din drepturile subiective ale pacientului garantate atât de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului, cât și de legislația națională a majorității țărilor europene. Convenția de la Oviedo privind drepturile omului şi biomedicina garantează că orice persoană are dreptul la respectul vieții sale private din punctul de vedere al informațiilor referitoare la sănătatea sa [1, art.10]. Legislația națională stabilește că datele privind identitatea şi starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, pronosticul, tratamentul, precum şi alte date cu caracter personal constituie secret medical [2, art.12]. Sunt secret medical informațiile despre solicitarea asistenței medicale, despre starea sănătății, diagnostic, precum şi alte date obținute de medic în examinarea şi tratamentul pacientului [3, art.13]. În calitate de obiect al secretului medical apar diverse informaţii referitoare la însăși starea de sănătate, cât şi privind viața familială, intimă sau de altă natură a pacientului. Toată informația, divulgarea căreia poate să aducă daune pacientului, intereselor sale sociale, economice sau de alt natură trebuie să fie secret medical [4, p.261]. Astfel, dreptul pacientului la confidențialitate are ca obiect orice informații ce țin de viața privată a pacientului, care i-au devenit cunoscute prestatorului de servicii medicale, urmare a realizării atribuțiilor sale de prestator de servicii medicale. *Criteriile de bază după care urmează a fi atribuită o informație la categoria secret medical ține de faptul ca această informație să fi fost obținută de prestatorul de servicii medicale urmare a realizării atribuțiilor sale, precum şi ca această informație să țină de viața privată a pacientului*. Există o legătură indisolubilă între *dreptul pacientului la confidențialitate și secretul medical*. Dreptul pacientului la confidențialitate este un drept subiectiv, adică prerogativa pacientului de a pretinde

prestatorului de servicii de sănătate nedivulgarea către terți a informațiilor confidențiale ce țin de viața sa privată, identitatea sa, faptul solicitării și primirii asistenței medicale, diagnostic, tratament și alte informații care au devenit cunoscute prestatorului de servicii medicale în procesul acordării serviciilor de sănătate. Secretul medical îl constituie înseși informațiile menționate, care au devenit cunoscute prestatorului de servicii medicale în procesul acordării serviciilor de sănătate. Dreptul pacientului la confidențialitate presupune obligația prestatorului de servicii de sănătate de a păstra secretul medical.

Răspândirii infecției COVID-19, a dus la instituirea stării de urgență în Republica Moldova de la 17.03.2020 până la 15.05.2020 [5], precum și la declararea, la 15.05.2020, a stării de urgență de sănătate publică [6]. Starea de urgență și starea de urgență de sănătate publică au dus la impunerea unor drepturi și obligații noi față de beneficiarii serviciilor de sănătate publică [7]. La fel, stările menționate au dus și la posibilitatea limitării exercitării unor drepturi deja garantate ale pacientului, inclusiv a dreptului la confidențialitate, ca parte a dreptului la viață privată a pacientului.

Legislația Republicii Moldova impune obligația păstrării secretului medical pe termen nelimitat, atât pe parcursul vieții pacientului, cât şi după moartea acestuia. De regulă, secretul medical poate fi divulgat doar cu acordul pacientului sau, după caz, a reprezentanților/succesorilor acestuia [2, art.12]. Necesitatea prevenirii răspândirii infecției COVID-19 a pus problema comunicării informațiilor despre identitatea și domiciliul unui pacient, diagnosticul stabilit sau posibil, informații despre persoanele cu care a contactat pacientul etc., către terțe persoane, fără consimțământul pacientului. Astfel, dreptul la confidențialitate al pacientului poate fi restrâns, fiind doar limitat, dar nicidecum nu poate fi anulat. Limitarea dreptului pacientului la confidențialitate, chiar și în perioada epidemiei COVID-19, poate fi admisă doar în conformitate cu regulile de restrângere a exercitării unor drepturi ale omului prevăzute în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Ținând cont de faptul că dreptul la confidențialitate este unul din elementele vieții private, garantate de art.8 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, dreptul la confidențialitate poate fi limitat în aceleași condiții în care poate fi limitat

dreptul general la respectarea vieții private. Pentru a fi conformă cu dispozițiile Convenției, limitarea dreptului la confidențialitate trebuie să corespundă următoarelor trei condiții: limitarea să fie prevăzută de lege; să urmărească un scop legitim; să fie necesară într-o societate democratică. *Limitarea să fie prevăzută de lege*. Legislația Republicii Moldova prevede posibilitatea restrângerii dreptului la confidențialitate, implicit posibilitatea divulgării secretului medical, pentru informarea serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice, în cazul existenței unui pericol real de răspândire a bolilor infecțioase [8, art.51]. Astfel, altor autorități ale statului nu le poate fi comunicată informația privind identitatea, domiciliul, persoanele cu care a contactat pacientul sau oricare alte date confidențiale despre pacientul infectat. Legea nu prevede posibilitatea informării organelor de drept despre faptul că o persoană este infectată sau posibil infectată cu o boală infecțioasă, inclusiv COVID-19. Art.12 alin.(4) lit.c) prevede posibilitatea comunicării către organele de drept a informației ce constituie secret medical doar la cererea motivată a acestora în legătură cu efectuarea urmăririi penale sau desfășurarea unui proces judiciar. Cu atât mai mult, legislația nu prevede posibilitatea comunicării secretului medical autorităților centrale de specialitate, autorităților administrației publice locale, organelor puterii de stat etc. *Limitarea să urmărească un scop legitim.* Protecția sănătății publice și individuale, protecția drepturilor altor persoane constituie scopuri legitime pentru limitarea dreptului la confidențialitate. Prevenirea răspândirii bolilor infecțioase poate constituie prin sine însăși măsură necesară pentru protecția sănătății, precum și pentru protecția altor persoane. Comunicarea informațiilor ce constituie secret medical poate urmări doar scopurile legitime prevăzute de art.8 par.2 din Convenția europeană. Divulgarea informațiilor în alte scopuri neprevăzute de Convenție poate constitui o atingere adusă dreptului la confidențialitate. Prevenirea răspândirii bolilor infecțioase poate urmări scopul protecției sănătății publice și individuale, precum și alte scopuri legitime privind protecția securității publice, a bunăstării economice a țării etc., dar nu poate constitui pretext pentru comunicarea secretului medical și limitarea dreptului la confidențialitate în alte scopuri. *Limitarea să fie necesară într-o societate democratică.* Nu orice limitare, chiar dacă este prevăzută de

lege și urmărește un scop legitim este și necesară într-o societate democratică, ci doar acea limitare care răspunde unei nevoi sociale imperioase. Este necesară asigurarea unui just echilibru între interesele titularului dreptului la confidențialitate și interesele generale ale societății. Prevenirea răspândirii infecției COVID-19 nu poate constitui un temei pentru neglijarea nejustificată a dreptului la confidențialitate a pacientului și comunicarea secretului medical către terți (comunitate, autorități ale administrației publice centrale și locale etc.).

Referințe:

1. *Convenția europeană privind drepturile omului și biomedicina, adoptată la Oviedo la 04.04.1997* [Accesat 17.08.2020] Disponibil: https://lege5.ro/Gratuit/geztinru/conventia-europeana-pentru-protectia-drepturilor-omului-si-a-demnitatii-fiintei-umane-fata-de-aplicatiile-biologiei-si-medicinei-conventia-privind-drepturile-omului-si-biomedicina-din-04041997
2. Legea cu privire la drepturile şi responsabilitățile pacientului nr.263/2005. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.176-181, 30.12.2005
3. Legea cu privire la exercitarea profesiunii de medic nr.264/2005. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.172-175, 23.12.2005
4. СТЕЦЕНКО С., *Медицинское право*. Санкт-Петербург: Юридическй Пресс-Центр, 2004.
5. Hotărârea Parlamentului privind declararea stării de urgență, nr.55/2020. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.86, 17.03.2020.
6. Hotărârea Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale, nr.10/15.05.2020 [Accesat 19.08.2020] Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/hotarirea_cnesp_nr.10_15.05.2020.pdf
7. SADOVEI, N. *Repere privind statutul juridic al beneficiarilor de servicii de sănătate publică în contextul pandemiei COVID-19* [Accesat 19.08.2020] Disponibil: https://juridicemoldova.md/7822/repere-privind-statutul-juridic-al-beneficiarilor-de-servicii-de-sanatate-publica-in-contextul-pandemiei-covid-19.html
8. Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr.10/2009. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.67, 03.04.2009.

Această comunicare ştiinţifică a fost elaborată în cadrul Proiectului de Stat ***„Protecția consolidată a drepturilor pacientului în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală"****, cifrul proiectului* ***20.80009.0807.30****, realizat în cadrul Centrului Interuniversitar de Drept Medical al Institutului de Cercetare şi Inovare, Universitatea de Stat din Moldova*.